Adviescollege
Openbaarheid en
Informatiehuishouding
www.acoi.nl

> Retouradres Postbus 18601 2502 EP Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer Van Weel, de heer Van den Brink en
mevrouw Van Dijk
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Datum	Pagina	Kenmerk
23 november 2026	1 van 3	2026-0000589292

Betreft
Advies n.a.v. klachten van diverse journalisten over de Woo-afhandeling door uw ministerie en onze bemiddelingen

Geachte heer Van Weel, heer Van den Brink en mevrouw Van Dijk,

Het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI) heeft naar aanleiding van meerdere klachten over het vastlopen van Woo-verzoeken bemiddeld tussen (onderzoeks)journalisten en uw ministerie. Hoewel tijdens de bemiddeling informatie openbaar is gemaakt, zijn beslistermijnen niet enkel met maanden, maar in sommige gevallen met jaren overschreden en is er onvoldoende zicht op verbetering van de Woo-afhandeling. We zien dat uw ministerie bij de uitvoering van de Woo achterblijft ten opzichte van andere ministeries en we signaleren een te sterke gerichtheid op het eigen proces en te weinig aandacht voor tijdige openbaarmaking.

Om u te helpen het patroon van aanhoudende klachten en juridisering te doorbreken, hebben we de klachten samengevoegd en besloten één overkoepelend advies uit te brengen.[1] Bij de bemiddeling waren journalisten van Follow the Money, RTL Nieuws en NRC en een freelance journalist ondersteund door Expertisecentrum SPOON actief betrokken en zij investeren veel tijd om informatie van het ministerie van Justitie en Veiligheid openbaar te krijgen.

Tijdens de bemiddeling zijn hun klachten en inzichten voor verbetering uitvoerig besproken met de Directie Openbaarmaking. Kern is dat de Woo-afhandeling op uw ministerie verbeterd dient te worden. We hebben daartoe een drietal concrete handvatten en adviezen, die wij niet alleen baseren op die gesprekken met uw medewerkers, maar ook op de verbeteringen die andere ministeries succesvol hebben doorgevoerd.

[1] Een conceptversie van dit advies is voor controle op feitelijke onjuistheden voorgelegd aan uw ministerie en aan de betrokken journalisten.

Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding
Wilhelmina van Pruisenweg 52
2595 AN Den Haag
Postbus 18601
2502 EP Den Haag

Concreet kunt u meters maken langs de volgende drie lijnen:

1. Draag actief uit dat openbaarheid ertoe doet

Een ministerie in het algemeen, en het ministerie van Justitie en Veiligheid in het bijzonder, heeft een belangrijke rol en verantwoordelijkheid bij de uitvoering van de Wet open overheid. De huidige werkwijze doet echter afbreuk aan de doelstellingen van deze wet. Draag daarom als politieke leiding, samen met de ambtelijke top, actief uit dat openbaarheid ertoe doet. De Woo-professionals op uw ministerie opereren in de voorhoede van een open overheid, dat werk is mooi maar kan ook ingewikkeld zijn. Zichtbare waardering en ondersteuning van de leiding – in woord en daad, binnen en buiten de organisatie – draagt bij aan hun motivatie.

2. Bewerkstellig goede samenwerking met journalisten en andere verzoekers

Onderzoek en praktijkervaring laten steevast zien dat goed contact en overleg tussen behandelaars en verzoekers vaak het fundament vormen voor een soepele afhandeling.[2] Zeker Woo-verzoeken van journalisten verdienen een snelle en communicatieve aanpak, in plaats van een (extra) lange besluitvormingsroute omdat hun verzoeken als politiek-bestuurlijk gevoelig worden bestempeld.[3] Zij vragen immers om openbaarmaking ten behoeve van de vrije nieuwsgaring en het publieke debat, voor grote groep lezers, luisteraars, of kijkers. Als journalisten te lang moeten wachten op documenten of data, is de actualiteitswaarde vaak weg en verliest hun werk in de democratie aan maatschappelijke impact. Bij alle klachten in de bemiddeling was dit aan de orde.

Tijdens de gesprekken is vanuit de Directie Openbaarmaking verbetering toegezegd en dat de journalisten dit in de praktijk moeten gaan merken. Dit houdt in dat het contact zal verbeteren, er vaker initiatief tot contact wordt genomen vanuit de Woo-behandelaren en dat de directie bij omvangrijke Woo-verzoeken de mogelijkheid van de vertrouwelijke voorinzage meer standaard gaan verkennen. We adviseren hier de komende tijd (veel) steviger op in te zetten en medewerkers ruimte te geven voor maatwerk. Zo kunnen afspraken gemaakt worden over een gefaseerde aanpak, het terugbrengen van het aantal documenten aan de hand van een inventarislijst of het voeren van gesprekken met inhoudsdeskundigen. Bij veel andere ministeries werpt deze aanpak zijn vruchten af. Dit vereist een pragmatische houding: de Woo als dienstverlening voor journalisten én de samenleving en dus geen procedurele en juridische exercitie.

3. Zorg voor goede samenwerking binnen de organisatie en doorzettingsmacht van de Directie Openbaarmaking

Van belang is ook de ICT en de informatiehuishouding: zijn systemen snel en met de juiste autorisaties te doorzoeken, resultaten te rangschikken, documenten te ontdubbelen en te lakken? Verder signaleren we dat verzoeken stagneren doordat beleidsdirecties, woordvoerders, topambtenaren, bewindspersonen betrokken (moeten) worden bij een Woo-besluit. Uit de bemiddelingen krijgen wij de indruk dat er nu teveel wederzijdse afhankelijkheden bestaan en dat

[2] Zie o.a. Sira Consulting, *Onderzoek naar uitvoeringslasten van Woo-verzoeken*, 2026 en de analyse daarvan door ACOI: Analyse kostenonderzoek Woo-verzoeken.
[3] Zie ook: Bemiddelingsadvies ACOI aan minister Defensie 23 juli 2026 .

daardoor niemand zich eigenaar voelt als wettelijke of afgesproken termijnen niet gehaald worden. Maak daarom vaste afspraken over snelle medewerking, zorg voor een escalatiemogelijkheid wanneer deze afspraken niet worden nagekomen en kort waar mogelijk parafen- en afstemmingslijnen in.

Versterk daarnaast de centrale regie. Het inrichten van een workflow management systeem om overzicht te krijgen, het proces te volgen en te sturen op termijnen is noodzakelijk voor centrale regie. Hiervoor hoeft u niet zelf het wiel uit te vinden, onder andere het ministerie van BZK en het ministerie van Financiën hebben dergelijke systemen voor de Woo ontwikkeld.

Tot slot
Het Adviescollege rekent erop dat u langs bovenstaande drie sporen de Woo-praktijk bij uw ministerie aanzienlijk verbetert. We gaan graag met u in overleg hoe we de voortgang kunnen volgen en u daarbij kunnen helpen. Voor nu wijzen we alvast op onze website Woo-Wijzer; hier staan diverse kennisproducten voor Woo-professionals en kunnen zij zich melden met individuele hulpvragen en voor regionale leerkringen.

Een afschrift van het advies zenden wij aan de journalisten, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en aan de Tweede Kamer (in het kader van de motie Bushoff[4]). Ook publiceren wij het advies op de website van het Adviescollege.

Met vriendelijke groet,

namens het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding,

Ineke van Gent
Voorzitter

[4] *Kamerstukken II* 2022/23, 32 802, nr. 61. Uit de motie volgt dat het uitgangspunt moet zijn dat ACOI-adviezen na bemiddeling opgevolgd worden en wanneer adviezen niet worden opgevolgd, dit met een deugdelijke motivering aan de Tweede Kamer wordt gemeld.